

Høringsuttalelse til signering

Dokumentet er signert digitalt av følgende undertegnere:

- DAG EKEBERG, signert 29.09.2021 med ID-Porten: BankID Mobil
- VEBJØRN GUNNARSON THUNES, signert 30.09.2021 med ID-Porten: BankID
- EIRIK ØSTERUD, signert 29.09.2021 med ID-Porten: BankID Mobil
- NORA KLEVEN HALSE, signert 29.09.2021 med ID-Porten: BankID Mobil
- KAREN EG TARALDRUD, signert 29.09.2021 med ID-Porten: BankID Mobil
- ANE MOHN BJELLAND, signert 29.09.2021 med ID-Porten: BankID Mobil
- SONDRÉ GRETLAND HARSTAD, signert 29.09.2021 med ID-Porten: BankID Mobil

Det signerte dokumentet inneholder

- En forside med informasjon om signaturene
- Alle originaldokumenter med signaturer på hver side
- Digitale signaturer

Dokumentet er forseglet av Posten Norge

Signeringen er gjort med digital signering levert av Posten Norge AS. Posten garanterer for autentisiteten og forseglingen av dette dokumentet.

Slik ser du at signaturene er gyldig

Hvis du åpner dette dokumentet i Adobe Reader, skal det stå øverst at dokumentet er sertifisert av Posten Norge AS. Dette garanterer at innholdet i dokumentet ikke er endret etter signering.

Norges miljø- og
biovitenskapelige
universitet

UNIVERSITETETS KLAGENEMND

Sak 2021-30. Høring – Forslag til endringer i universitets- og høyskoleloven, fagskoleloven og opplæringsloven

Møte nr. 2021–11

Dato: 21. september 2021

Møtested: Vitenparken, Campus Ås

Arkiv nr.: 21/03528

Dokumenter

1. Kunnskapsdepartementet: Høringsnotat 2. juli 2021
2. Kunnskapsdepartementet: Høringsbrev 2. juli 2021
3. NMBU, Avd. ledelse og virksomhetsstyring: Notat 28. juli 2021 til studieavdelingen - anmodning om eventuelt forslag til høringsuttalelse
4. E-postekspedisjon 13. september: Studieavdelingen til klagenemnda

Etter rådslagning har klagenemndas medlemmer samt vara for leder og klagenemndas sekretær enstemmig vedtatt slik uttalelse:

Uttalelse

NMBUs klagenemnd leverer særskilt uttalelse til høringsforslagene, basert på nemndas erfaringer siden nåværende organisering av klagenemnder ble iverksatt i 2009. Kommentarene gjelder endringsforslagene til lovens kapittel 4 og 5, som kan ha betydning for klagenemndenes arbeid.

Forskriftshjemmel

Henvisningen i høringsnotatet kapittel 10 til universitets- og høyskoleloven § 4-3 femte ledd må være feil. Det samme gjelder henvisningen til forslag om ny § 4-3 d syvende ledd.

Universitets- og høyskoleloven § 4-3 femte ledd er en rettighetsbestemmelse. Vi kan ikke se at universitets- og høyskoleloven tillegger institusjonene generell forskriftskompetanse eller spesiell forskriftskompetanse i saker om tilrettelegging. Heller ikke lovforslaget § 4-3 d ser ut til å inneholde forskriftshjemmel.

Vi er positive til at departementet klargjør institusjonenes kompetanse til å gi studentene bedre rettigheter enn loven angir i § 4-3 (1) og eventuelt rett til å gi nærmere regler om saksbehandlingen.

Norges miljø- og
biovitenskapelige
universitet

Utdanningsplan

Formålet med utdanningsplaner foreslås tatt inn i loven, og departementet skal fortsatt ha hjemmel til å gi forskrifter om innholdet, som skal omfatte institusjonens og studentens ansvar overfor hverandre. Utdanningsplan som et samarbeidsdokument er klart positivt. Som avtale er det likevel en svakhet at reaksjonsmulighetene ved avtalebrudd er begrensede. Universitetet har uansett plikt til å fylle sitt forvaltningsrettslige ansvar overfor studentene, og dette kan i noen grad kollidere med avtalerettslige reaksjonsformer. Studentene kan uhindret av utdanningsplaner avslutte studieforholdet. Det er derfor behov for nærmere avklaring av hvordan brudd på utdanningsplanen skal kunne møtes for begge parter vedkommende. For studenter kan klagerett over mangelfull oppfyllelse av avtalebaserte rettigheter være en aktuell løsning. Institusjonenes adgang til å terminere studierett må videreføres, men siden slik reaksjon i prinsippet ikke fører til fremdrift og gjennomføring for den aktuelle student, bør det vurderes hvilke andre virkemidler institusjonene bør kunne benytte.

Studentenes læringsmiljø

NMBUs klagenemnd støtter departementets forslag om å omstrukturere gjeldende bestemmelse om studentenes læringsmiljø i universitets- og høyskoleloven § 4-3. Klagenemnda er enig i at forslaget innebærer at studentenes rettigheter blir tydeligere presentert og bestemmelsene blir enklere å forstå for studentene.

Fysisk læringsmiljø

Arbeidstilsynet skal føre tilsyn med overholdelse av lovkravene til fysisk læringsmiljø. Institusjonene skal i tillegg ha minst ett læringsmiljøutvalg. Utvalgenes mandat bør tydeliggjøres. Med uavklart mandat kan læringsmiljøutvalget tenkes å være regelfastsettende organ. Klageinstans bør ikke være samme organ som fastsetter regler og rammer av betydning for det fysiske læringsmiljøet. Ved NMBU har vi erfart behov for klagemulighet over saker av mindre kostnadmessig omfang, men stor betydning for berørte studenter, ofte knyttet til eksamenstilrettelegging. Slike sakstyper er lagt til NMBUs klagenemnd. Vi vurderer dette som en vellykket ordning. Studenter bør ha klagemulighet over mangler ved det fysiske læringsmiljøet.

Klagenemnder - betegnelse

Vi er enige i at betegnelsen «klagenemnd» er lite treffende for sakstyper av en annen karakter, for eksempel sanksjonssaker. Navnet bør likevel avspeile nemndenes funksjon, især av hensyn til avklaring for studenter, noe som ikke er tilfellet med den foreslåtte betegnelsen «nemnd». Samtidig påpeker vi at begrepet «klagenemnd» er et etablert og kjent begrep både blant ansatte og studentene ved institusjonene. Selv om en endring av begrepet vil kunne gjøre benevnelsen mer treffende, må verdien av dette veies opp mot verdien av at man har en innarbeidet begrepsbruk nasjonalt. Vi tilrår ingen endring i betegnelsen «klagenemnd».

Klagenemndas sammensetning

Normal sammensetning med fem medlemmer som i dag er en velprøvd og egnet organisering.

Vi kan ikke tilrå utvidet nemnd etter høringsforslagets alternativ 1, slik det er utformet i § 5-1 annet og fjerde ledd. En nemnd med mer enn fem medlemmer vil være tungvint å håndtere. Forslaget om at en

Norges miljø- og
biovitenskapelige
universitet

utvidet nemnd skal være vedtaksfør med fem deltakere vil innebære varierende krav til vedtak om bortvisning eller utestenging etter § 4-8 som krever to tredels flertall. Antall møtende medlemmer vil være avgjørende for hvor mange stemmer som skal til for å fatte slike vedtak, og i teorien åpnes dermed mulighet for manipulasjon. En utvidelse av tilgjengelige varamedlemmer vil lette samling av nemnda på en mer naturlig måte.

Vi kan heller ikke tilrå to nemnder etter høringsforslagets alternativ to som obligatorisk ordning. Dette vil føre til økt og komplisert administrasjon. For brukere av klagenemndene kan det bli vanskelig å orientere seg i systemet. Ordningen vil også medføre behov for siling eller sortering av saker og dermed forlenget saksbehandlingstid.

Vi foreslår videreføring av klagenemnda med samme antall medlemmer som i dag, men i stedet for personlige varamedlemmer foreslår vi varamannslistor for henholdsvis ansatte medlemmer og studenter. Dette kan forenkle samling av en vedtaksfør nemnd i den pressede perioden mellom eksamen og henholdsvis jul og sommerferie.

Institusjonene har variasjoner i størrelse og sakstfang og dermed ulike behov. Ved eventuell endring i dagens sammensetning av klagenemndene, bør lovbestemmelsene derfor sikre at institusjonene kan tilpasse sin organisering etter lokale hensyn.

Medlemmenes funksjonstid

Vi frarår høringsforslagets forslag om maksimal funksjonstid på fire år for alle medlemmer. Dette vil føre til utskifting av hele nemnda på samme tid, og avskjære kontinuitet og videreføring av kompetanse. Klagenemndas arbeid er komplisert, og avgjørelsene kan være svært inngripende for berørte studenter. Dette tilsier stabilitet i organiseringen.

Klagenemndas sekretær

Klagenemndas sekretær bør være fristilt til arbeidet, og ikke underlagt instruksjonsmyndighet fra ledere ved institusjonen. Sekretæren bør heller ikke være organisatorisk plassert i institusjonsenheter som hyppig er part i klagenemndas saker.

Klage over formelle feil

Klager over formelle feil ved eksamen er en omfattende sakstype for NMBUs klagenemnd. Typiske klagesaker gjelder studentenes påstand om formelle feil, hvor institusjonen benekter feil og avslår å rette feilen ved ny sensur eller ny eksamen. Det er et klart behov for klagerett over formelle feil.

Saksgangen ved klager over formelle feil er uklar i gjeldende lovtekst. Den har ikke blitt klarere med de foreslåtte endringene i universitets- og høyskoleloven § 5-2. Bestemmelsen kan leses slik at institusjonen forestår all saksbehandling, og institusjonens klagenemnd ikke kobles inn i den ordinære klagebehandlingen ved formelle feil.

Vi påpeker at klagenemnda uansett vil kunne spille en rolle i saker om formelle feil, siden institusjonenes vedtak om ikke å gi ny eksamen vil være et enkeltvedtak, og dermed utløser klageadgang etter universitets- og høyskoleloven § 5-1. Slik saksbehandlingsopplegg innebære at studenten må levere

Norges miljø- og
biovitenskapelige
universitet

klage i to omganger – først klage over formell feil, og deretter klage over vedtak om å nekte ny eksamen. Førsteinstansen må også foreta en ny saksbehandling. Slik saksgang er uhensiktsmessig, og muligens utilsiktet.

Lovfestet klagerett over formelle feil åpner for en enklere saksgang. Dette kan trolig skje ved en presisering av at klagesaken skal gå videre til klagenemnda etter kun én behandling i førsteinstansen. Alternativt kan det slås fast i lovteksten at den påberopte formelle feilen i seg selv skal sidestilles med enkeltvedtak, noe som også vil utløse direkte overføring av saken til klagenemnda etter førsteinstansens vedtak.

Vi er enige i at studenter som ikke har klaget, men berøres av et vedtak om ny eksamen eller ny sensur må ha adgang til å påklage avgjørelsen. Slik klage må behandles etter vanlige forvaltningsrettslige prinsipper. Dette må innebære at klagenemnda skal være førsteinstans for klage over institusjonens vedtak om å gi ny eksamen, og Felles klagenemnd blir klageinstans dersom vedtak om ny eksamen eller ny sensur er fattet av klagenemnda.

I tilfeller hvor en formell feil kun rammer én eller en viss andel av studentene bør det være adgang til å fastsette aktuelle reparasjonsvedtak for de berørte.

Klagefrister

Høringsforslaget foreslår å videreføre bestemmelsen om klagefrist over formelle feil til etter at eventuell sensurklage er avgjort. Et bedre opplegg vil være at klage over formelle feil avgjøres først, hvoretter frist for sensurklage begynner å løpe. Begrunnelsen er dels at studenten ved å levere sensurklage kan oppfattes å ha akseptert eksamensgjennomføringen, dels at klagen over formell feil kan føre til ny eksamen eller ny sensur, og dermed tilsidesette klagesensuren. Det er også et behov for å tydeliggjøre saksgangen for studentene, som ofte er usikre på klagemuligheter, klagefrister og rekkefølge i saksbehandlingen, når de ønsker å levere både sensurklage og klage over formelle feil.

Karen Eg Taraldrud

Ane Mohn Bjelland

Dag Ekeberg

Sondre Gretland Harstad

Vebjørn Gunnarson Thunes

Eirik Østerud (vara for leder)

Nora Kleven Halse (sekretær)

